Фатих Кәримнең тормыш һәм иҗат юлы.

1909 елның 9 гыйнварында Башкортстанның Бишбүләк районы Ает авылында Әхмәтвәли мулла гаиләсендә унберенче – төпчек бала булып дөньяга килә.

Белемгә омтылыш

Ает (1909)

башлангыч мәктәп

Бәләбәй (1922)

педагогия техникумы

Казан (1924)

җир төзелеше техникумы

کچکنه ئیپده‌شلەر

1927 ـ ئوکتەبر

10 (42) نچی نومیر

یەشەسن، ئیزلەر حالقلارنی
ئازادلققا چاروچی ئوکتەبر!

ئەتیبز ئەچی-ئیگچی‌نڭ
قۆچاعندا ئوسە ئوکتەبر.
10 یل ئیندی بزده‌ئوکتەبرنڭ
ئونلی قۆچاعندا ئوسەبز.
بزڭ کۆڭلەر-بەشن تیرلگنده
کاممونادا کوچو میزگللی.

ئوکتەبر کورگەزمەسد

Ф. Кәримнең “Хәзер сезнең белән” исемле беренче шигыре “Кечкенә иптәшләр” журналының 1927 елгы икенче санында дөнья күрә.

Җир төзелеше техникумында укыганда булачак әдип ныклап әдәби һәм иҗтимагый эшчәнлеккә тартыла. А. Алиш, Г. Минский, М. Әмир һәм башка бик күп дуслар таба.

Рәсемнәрдә Фатих Кәрим үзенең якын дуслары белән.

Татарстан язучылар оешмасы каршында эшләгән әдәбият түгәрәге членнары арасында (уңнан сулга) беренче рәттә Фатих Кәрим.

Тәрәзәмә кунган ак күгәрчен
Гөрли-гөрли канат кагына.
Кагына да уйнап очып китә
Син яшәгән өйләр ягына.
Ә мин калам тынчу таш төрмәдә,
Тимер рәшәткәгә баш иям.
Өзелергә җитеп сыкрый күңлем
Сагынудан сине, Кадриям!

Хатыны һәм кызлары

Язмыш һаман безне аерырга тырышты һәм менә аерды инде, мәңге күрмәм инде мин аның көләч коңгырт күзләрен...

Урамга чыксам, шинельле кешеләр күрсәм, Фатих исемә төшә. Ах, ул соры шинель... Ах, бу сугыш...

1909 - 1945

Калды Казан,
Балаларым калды,

Калды иркәм,
Калды киң Идел...

Үлем турында уйлама,
Илең турында уйла!

Илең турында уйласаң,
Гомерең озын була.

Ул көннәрне мәңге онытмабыз!

Фатих Кәрим сугышта

Үләм икән, үкенечле түгел,
Бу үлемнең миңа килүе.
Бөек җыр ул – Бөек Ватан өчен
Сугыш кырларында үлүе.

1942 елның мартында Смоленск өлкәсенең Сухиничи, Масалык юнәлешендәге сугышларда була, “Зайцева Гора” биеклеге өчен сугышканда аягы яраланып, госпитальгә эләгә. 1942 елның беренче маенда дәваланып бетү өчен Казан госпиталенә җибәрелә.

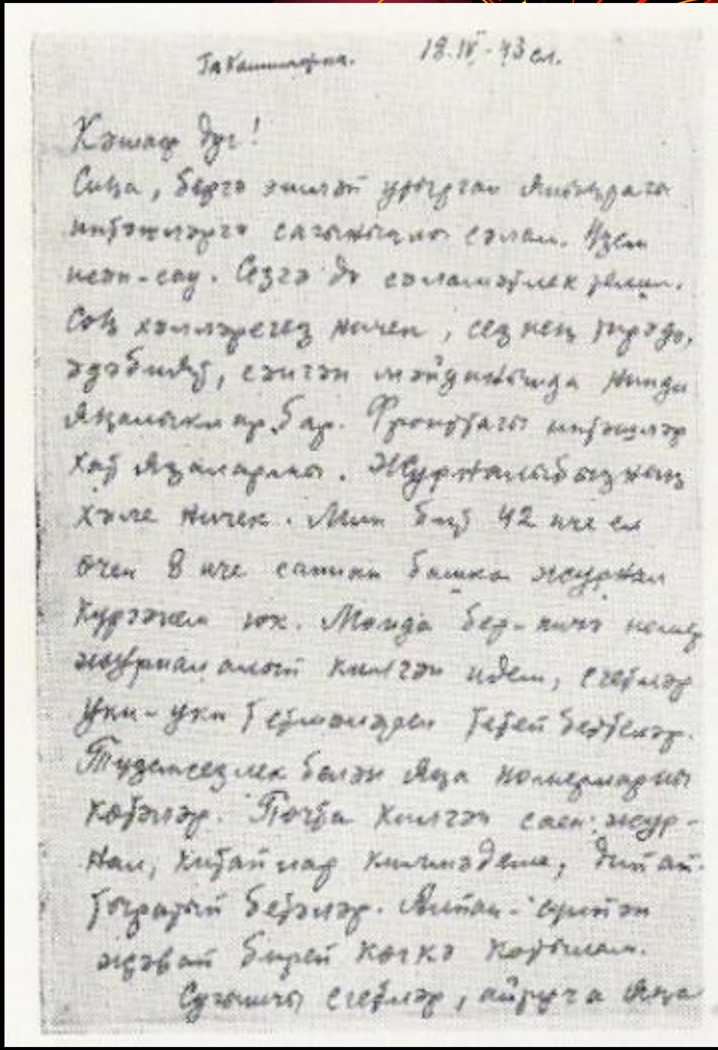

Г. Кашшафка. 18.IV.43 ел.

Кашшаф дус!
Сиңа, бергә эшләп [illegible] [illegible]
шагыйрьләргә сагынычлы сәлам. Үзем
исән-сау. Сезгә дә сәламәтлек телим.
Соң хәлләрегез ничек, сезнең турыда,
әдәбият, сәнгать мәйданында нинди
яңалыклар бар. Фронттагы шагыйрьләр
хәл [illegible]. Журналыбызның
хәле ничек. Мин бары 42 нче ел
өчен 8 нче санны башка журнал
күргәнем юк. Монда бер-ничә номер
журнал алмый калган идем, сезләр
укы-укы [illegible] җибәреп бирсәгез.
Түземсезлек белән яңа номерларны
көтәм. Почта килгән саен: жур-
нал, китаплар килмәдеме, дип ай-
[illegible] бирәм. [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible].
Сугышчан сәлам, [illegible]

Ф. Кәримнең тәнкыйтьче Гази Кашшафка язган хаты.
Г. Кашшаф Ф. Кәримгә яшьлегеннән үк таныш. Бу гомерлек дустына шагыйрь иң тирән серләрен ача, аның киңәшләрен яшәү принцибы итеп ала.

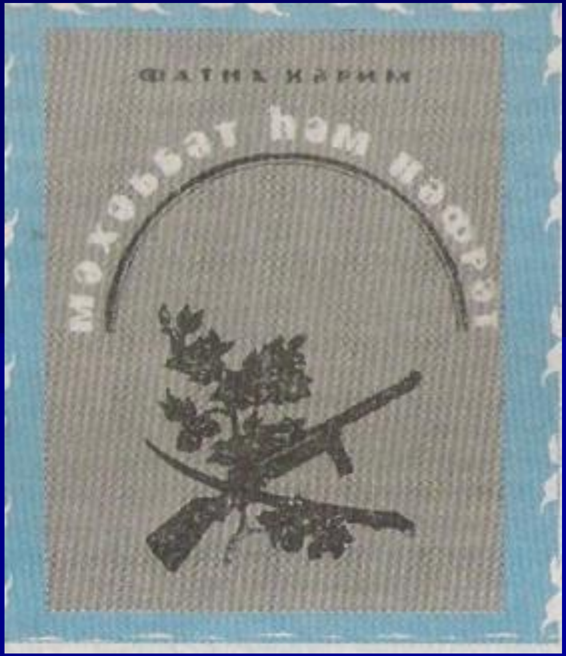

Ф. Кәрим сугыш елларында гаҗәеп дәрәҗәдә актив эшли. Сугыштан аз гына бушап торган арада да ул 150 дән артык шигырь, 8 поэма, 1 баллада, 2 повесть, 1 драма әсәре иҗат итә.

Җиргә тамган безнең һәр тамчы кан
Кан түгел ул – матур ал чәчәк,
Алар безнең изге җиребездә
Бәхет гөле булып үсәчәк!

Мин – бер шагыйрь;
тойгы, хис кешесе,
Яратам мин кошлар
сайравын.
Мин – гуманист,
сөям дөньяны,
Акмасын, дип,
җирдә кеше каны,
Гуманизм – минем байрагым.

Алар барысы да шагыйрьне хәтерләтәләр.

“Дөнья хәлләре кискенләшкән саен нигәдер Фатих Кәрим кебек кешеләр искә төшә. Ә бит Фатих Кәрим – Бөек Ватан сугышы шагыйре. Бугенге дөнья белән узган сугышның арасы нигә шулай якыная? Ике кырыс чор. Татар совет поэзиясендә шул чорны Фатих Кәримнән дә тулырак чагылдырган башка бер шагыйрь дә юк. Кенигсберг янында сугышның бөек үренә күтәрелде, үзенең иҗат үренә күтәрелде, үз шөһрәтенә шул солдат үреннән карап үлде. Үзенә йөкләнгән зур эшне башкарып китте шагыйрь.”

Сибгать Хәким

“Фатих Кәрим – һәр шигырь юлы белән ватанына фидакарь хезмәт иткән җырчы һәм солдат. Аның Казан музеенда изге реликвия булып саклана торган шинеле генә түгел, кулъязмаларының соңгы битләренә кадәр пулялар белән тишкәләнеп беткән”.

Луи Арагон

optimist@bk.ru

Хәрби кешеләрне күрсәм, әткәй диеп йөзенә карыймын...

Фатих Кәримнең 100 еллык юбилей тантанасыннан.

Шагыйрь Ренат Харис һәм Ф. Кәримнең кызы Ләйлә шагыйрьнең каберендә.

Уфа дәүләт “Нур” татар театры Фатих Кәримнең фаҗигале язмышын гәүдәләндергән “Ясмин гөле” әсәрен сәхнәләштерде. Рәсемнәрдә спектакльдән күренешләр.

Дошманга ялкын сибүче
Җил булып барсам иде,
Тәвәккәллек, батырлыкта
Җыр булып калсам иде.

Ф. Кәрим “Теләк”

Игътибарыгыз өчен рәхмәт!